

Forening for Boghaandværks domicil

Som det fremgår af den henvendelse til medlemmerne, som følger med dette hæfte, er det nu lykkedes at erhverve en smuk ejendom i den gamle del af København, nemlig Klareboderne 10 lige over for Gyl-dendal.

Hermed går første del af den i 1958 med domicilfondets start fattede plan om eget hus i opfyldelse, takket være de siden da indkomne gaver fra organisationer, virksomheder og enkeltmedlemmer af foreningen. Tilbage står nu håbet om, at medlemmerne også vil hjælpe med til som bidragydere at skaffe de sidste penge som angivet i opfordringen, således at der bl.a. kan blive råd til at fikse facaden og trappegangen op.

Det næste – og endelige – trin vil være foreningens indflytning i en etage af huset. Dette må på grund af lejeforholdene udskydes ca. 2 år. Derefter vil Forening for Boghaandværk have centralt beliggende lokaliteter, hvor forhåbentlig mange medlemmer – både københavnere og besøgende medlemmer fra provinsen – fra tid til anden vil aflægge besøg.

Hovedbestyrelsen er meget taknemmelig for, at det lykkedes at nå så langt, at der er skaffet lokaleforhold, der i nogen grad svarer til foreningens størrelse og virkeområ-

de. Medlemstallet er i stadig vækst og nærmer sig 3500, det største i den nu over 77-årige historie og ca. 700 mere end for bare 5 år siden.

Foreningsmeddelelser

Sekretæren bortrejst

Foreningens sekretær, personalechef Gunnar Ipsen, er bortrejst fra 20. november til slutningen af februar. De løbende forretninger varetages af boghandler C. Holgersen, Peter Bangsvej 110, København F, Telefon (01) 71 25 41.

Restoplæg af publikationer

Restoplagene efter den i marts udsendte liste er stadig på lager – mange af dem dog i meget små oplag. På listen står ikke Carl Dumreichers »Syv Randers-Noveller«, hvoraf findes en halv snes à 25 kr., og Blicher: »Skytten fra Aunsbjerg« med Povl Christensens træsnit til 20 kr. Tilbudet om alle nr. af »Bogvennen« 1947–1960 for 50 kr. står stadig ved magt. Fortegnelsen fås ved henvendelse til sekretariatet.

Årets bedste bogarbejde 1964

Fortegnelsen over de i 1964 udvalgte bogarbejder (bogtryk og bogbind) tilsendes gratis til medlemmer, der ønsker det, ved indsendelse af medfølgende brevkort. *Kun medlemmer, der indsender bestilling, kan påregne at få fortegnelsen.*

Hvad nye medlemmer får

Nye medlemmer for 1965 vil ved betaling af normalt kontingent 28,50 få såvel »Skytten fra Aunsbjerg« som årets øvrige publikationer, dog undtagen »Arkitekt Knud V. Engelhart«, medmindre der betales yderligere et halvt kontingent (14,25).

Ordentlig delegeretforsamling 1965

Landsforeningens årlige delegeretforsamling fandt sted 24. maj med deltagelse af 24 delegerede fra afdelingerne og hovedbestyrelsens medlemmer.

1. Til dirigent valgtes landsretssagfører *H. Kirketerp-Møller*, der konstaterede delegeretforsamlingens lovlighed.
2. Formanden, rigsbibliotekar *Palle Birkelund*, rettede en varm tak til de institutioner, organisationer og virksomheder samt enkeltpersoner, der økonomisk og på mange andre måder har hjulpet foreningen. Formanden aflagde derefter den i *Bogvennen* nr. 2 bragte beretning.
Formændene for lokalafdelingerne, antikvarboghandler *Finn Bockmann* (Østjysk afd.), forfatteren *Martin N. Hansen* (Fyns afd.), overbibliotekar *Johs. E. Tang Kristensen* (Nordjysk afd.), bogtrykker *Louis Rasmussen* (Vestjysk afd.), bogtrykker *Poul Rosendahl* (Sydjysk afd.) og bogtrykker *Henry Thejls* (Københavns afd.) aflagde

beretninger fra deres respektive afdelinger.

Formanden for domiciludvalget, bogtrykker *Vald. Pedersen*, aflagde beretning om domicilfondet.

Beretningerne godkendtes.

3. Kassereren, fabrikant *Robert W. Peyrath*, aflagde landsforeningens driftsregnskab for 1964 og status pr. 1. januar 1965.
Regnskab og status godkendtes.
4. Til formand for landsforeningen genvalgtes rigsbibliotekar *Palle Birkelund*.
5. Til medlemmer af hovedbestyrelsen genvalgtes tegneren *Erik Ellegaard Frederiksen*, landsretssagfører *Mogens Müllertz*, bogbindermester *Th. Haugaard Petersen*, direktør *Jokum Smith* og fabrikant *Robert W. Peyrath*. (Lokalafdelingernes formænd er fødte medlemmer af hovedbestyrelsen.)
6. Til revisorer genvalgtes kontorchef *Johan G. Krarup* og statsautoriseret revisor *Knud Noiesen*.
7. Der var ingen forslag indkommet til behandling.
8. Landsforeningens årlige bidrag til lokalafdelingerne fastsattes for 1965 til uforandret 2 kr. pr. medlem + 300 kr. til afdelinger med mindre end 1000 medlemmer.

Forening for Boghaandværks ærespris

Æresprisen, der består i en vase af kongeligt porcelæn, tegnet af Erik Herlow, blev på årets delegeretmøde tildelt bogtrykker Aksel Danielsen, Det Berlingske Bogtrykkeri.

Denne hædersbevisning tildeles for værdifuld indsats til fremme af Forening for Boghaandværks formål: at hæve dansk boghåndværks niveau, for særlig godt udført bogarbejde, for betydningsfuldt litterært arbejde af boghistorisk betydning eller for karakterfuldt, kunstnerisk bogillustrationsarbejde.

Æresprisen er tidligere tildelt bogtrykker *C. Volmer Nordlunde* (1958), bogtrykker *Vald. Pedersen* (1959), grafikereren *Poul Christensen* (1961), arkitekt, professor *Steen Eiler Rasmussen* (1962), bogbindermester *Juul-Lassen* (1963) og tegneren *Ib Andersen* (1964).

F. Hendriksen-medaljen

Denne sølvmedalje med portræt af foreningens stifter blev i år tildelt *Poul Kristensens Bogtrykkeri*, Herning. Den indstiftedes på foreningens 75 års jubilæumsdag og blev første gang tildelt Gyldendalske Boghandel. Nordisk Forlag.

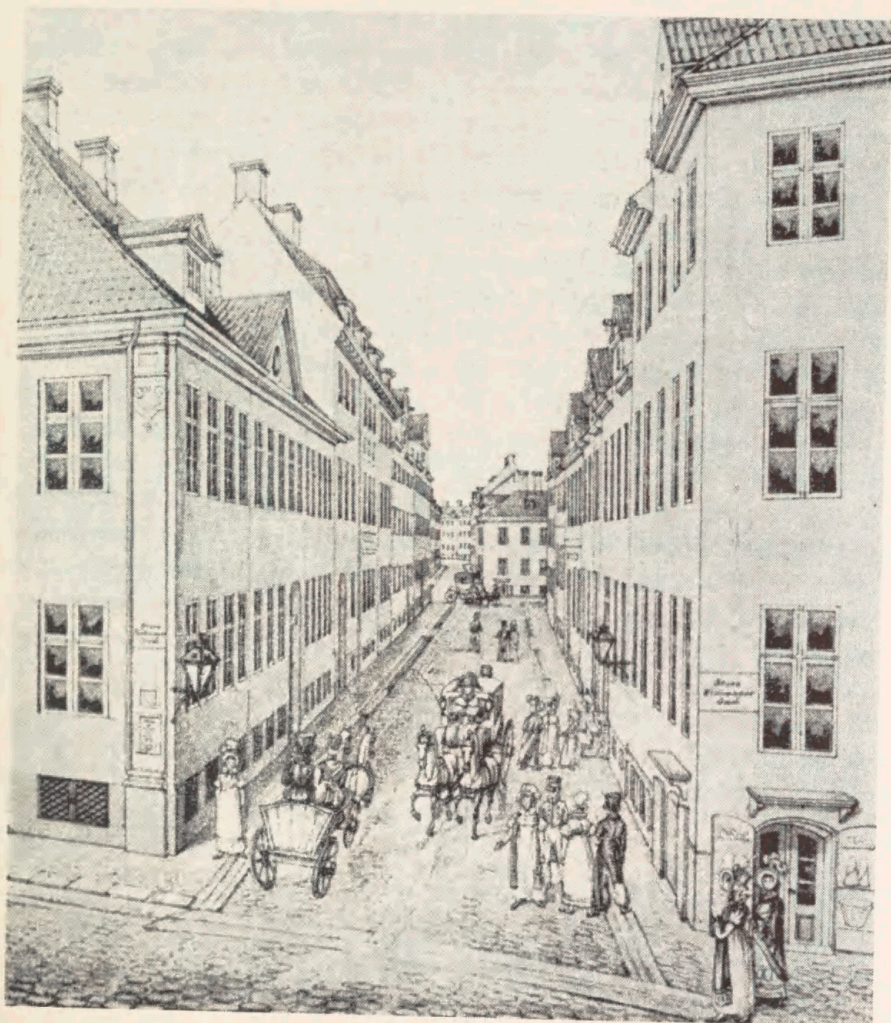
Medaljen uddeles hvert år efter indstilling af komiteen for årets bedste bogtryk til en bogproducent, der har ydet særlig indsats ved udgivelsen af en eller flere veludførte bøger.

Fra Christophe Plantin til Rasmus Naver

Otto Andersen: »Tidsbilleder fra Boghandelens Verden«, Haase 1965. 192 sider, illustreret, kr. 43,50.

Otto Andersen har gjort boghandelens folk, landets andre bogvenner samt alle, der interesserer sig for kultur- og litteraturhistorie, den glæde at samle en række af sine artikler fra de senere år i denne bog. Emnerne spænder fra Christophe Plantin til Rasmus Naver, men bogens hovedvægt ligger på dansk boghandel og forlagshistorie i det 18. og 19. århundrede.

Der er vel få, der som Otto Andersen bevæger sig hjemmevant ud og ind hos boghandlere og forlæggere helt tilbage til den tid, da boghandlerne havde deres boder på Børsen, og op igennem den florisante handelsperiode og guldalder-tidens for boghandlerne så blomstrende periode. Artiklerne er samlet i kronologisk rækkefølge, og selv om bogen ikke er – og ikke prætender at være – en boghandelens historie, giver den dog et levende

Blandt bogens mange storartede billeder er dette udsnit af H. G. F. Holms tegning fra omkring 1825 af Klareboderne set fra Købmagergade lige så morsomt som det er aktuelt for Forening for Boghaandværk. I hjørnejendommen til højre havde Brdr. Berling i årene fra 1758-65 deres officin, og i den næste ejendom, nu Klareboderne nr. 4, dengang nr. 9, startede Gerhard Bonnier på første sal sin virksomhed som boghandler og forlægger. Det er Otto Andersens fortjeneste at have påvist, at det var i denne ejendom, og ikke dér hvor Messen nu bor, at Bonnier startede. Tre ejendomme længere nede i gaden ligger Forening for Boghaandværks nyerhvervede hus, nr. 10, hvorom man kan læse andetsteds i Bogvennen, og lige overfor dette ligger Klareboderne 3, som Søren Gyldendal købte i 1787, og hvor forlaget stadigvæk har til huse.

overblik over mangt og meget, som er hændt i dansk boghandel i århundredernes løb. Hovedpersonerne, Søren Gyldendal, C. A. Reitzel og Frederik Hegel er ikke direkte portrætterede, men de optræder dog talrige gange på scenen i Otto Andersens kulturhistoriske billeder, der også indeholder en skildring af stamfaderen til en række af svensk boghandels hovedpersoner, nemlig Gerhard Bonnier.

»Tidsbilleder« er en bog, som alle bogvenner vil have glæde af at eje og læse. Den er velskrevet, bliver på intet tidspunkt tung eller støvet, og forfatterens viden er imponerende. Som boghåndværk bærer den i høj grad præg af autor's sikre smag. Den er sat og trykt hos Nordlunde med Monotype Dante, og papiret er special-fremstillet matglittet papir fra De Forenede Papirfabrikker.

Bøger om dansk boghandels og forlagsvirksomheds historie er desværre en sjælden foreteelse, og man må derfor glæde sig ganske særligt over Otto Andersens flid. Vi mangler meget, ikke mindst et stort værk om dansk boghandels og forlagsvirksomheds historie, svarende til det storartede værk, som overbibliotekar Harald L. Tveterås i øjeblikket er ved at skrive om norsk boghandels og forlagsvirksomheds historie, men løsningen af en sådan opgave er et kæmpearbejde at påtage sig. Vi savner også et værk om

Gyldendals historie, svarende til det store 5-binds værk, der i 1937 blev afsluttet om Bonniers i anledning af 100 årsdagen. Gyldendal blev som bekendt grundlagt i 1770, så man tør vel gøre sig visse forhåbninger om 5 år.

Men danske bogvenner vil yderligere have et ønske, og det kunne Otto Andersen indfri, nemlig en bog på ca. 250 sider med billeder, der giver en oversigt over dansk boghandels og forlagsvirksomheds historie. Til en sådan behøves ikke særlig omfattende kildestudier. Otto Andersen har hele det gamle stof præsent, og han har selv levet et langt liv med i dansk boghandels historie, således at det uden vanskelighed vil være muligt for ham at føre bogen op til 1960'erne. Hvis han ikke kan finde en forlægger – men det kan han nu nok – ville en sådan bog være en oplagt medlemspublikation for Forening for Boghaandværk. *Jokum Smith*

Rettelse

I Bogvennen, maj 1965, side 57 findes en forkert oplysning i Hans A. Halbeys artikel om kunstneriske børnebøger. »...det var Astrid Lindgrens »Barnen i Djungeln«...«. Denne bogs forfatter er ikke Astrid Lindgren men *Leif Krantz*.

The Folio Society

Klubber for bogæsteter har så vist aldrig været på mode her i landet. I USA møder vi det helt eksklusive i *Limited Editions Club*, hvor folk står på expectance-lister i årevis. I et tidligere nummer har vi omtalt Büchergilde Gutenberg, og i England har man i de sidste 18 år haft en bogklub som allerede fra starten var en succes: *The Folio Society*. Dets grundlægger, *Charles Ede*, havde allerede da et klart program, og det har man holdt gennem hele perioden.

Man bygger på en overenskomst med medlemmerne om at aftage mindst fire bøger om året og kan derfor holde priser, der kun ligger lidt over den normale bogladepris. Folio Society's bøger er imidlertid af så høj en standard, at prisforskellen nærmest er symbolsk.

Der udgives årligt en Shakespeare, en digtsamling, fire til fem romaner

og et lignende antal memoirer eller historiske skildringer. Udgivelserne ligger på et plan, der kan karakteriseres som videnskabelig korrekt uden at være akademisk. Foruden de klassiske engelske værker benyttes såvel eksisterende oversættelser som nyoversættelser, når dette findes nødvendigt. Men også nyere litteratur finder vej til denne bogklubs læsere. Inden for et år søges bøgerne gjort så forskelligartede som muligt. Der anvendes aldrig krideret papir, hvorfor offset, litografi, dybtryk og lystryk tages i anvendelse som reproduktionsprocesser. Hvor der ikke foreligger originalillustrationer til tidligere udgaver, billedstof eller lignende, lader man unge, ofte ukendte, kunstnere illustrere i en original teknik.

Flere billigbogsforlag har udgivet bøger på grundlag af Folio Society's udgaver, hvilket siger noget om disses kvalitet og bredde. Og det er

Træsnit af Joan Hassall til The Folio Society's udgave af Jane Austen, *Sense and Sensibility*.

givet, at bogklubben har været med til at højne og differentiere det britiske bogmarkeds ofte noget konservative og stive udseende.

Brecht's *Mutter Courage*, Huxley's *Point Counter Point*, Colette's *Cheri* og Thornton Wilder's *The Bridge of San Luis Rey* tælles blandt udgivelserne. Klassikere som *Herodot*, *Maupassant* og altså *Shakespeare* savnes heller ikke. Blandt kendte kunstnere, der har illustreret kan nævnes *John Piper*, *Joan Hassall* og *Lynton Lamb*.

Man har i denne bogklub virkeligt formået at give en ret stor kreds af mennesker mulighed for at erhverve sig smukke bøger til rimelige priser. Teksterne er første klasses, den tekniske kvalitet er det ligeledes og bindene er et kapitel for sig. Det er bøger til at læse, studere og beundre på boghylden.

EEF

Max Caflich

Forfatteren til dette nummers artikel om schweizisk bogkunst, Max Caflich, er udlært typograf og gennemgik fra 1932 til 1936 en videregående typografisk uddannelse i Zürich.

Max Caflich supplerede derefter sin uddannelse hos Jan Tschichold og Imre Reiner for senere selv at give sig i lag med undervisning på Allgemeine Gewerbeschule i Basel, hvor han forelæste i 1942. Han har været leder af formgivningsafdelingen hos Benteli AG, det kendte schweiziske forlag og bogtrykkeri.

Fra 1944 til 1965 har mere end 60 af hans bøger modtaget æresbevisninger og været vist på udstillinger i England, Holland, Tyskland og U.S.A. Endvidere har Max Caflich tegnet skriften *Columna*, ligesom han er forfatter til *Kleines Spiel mit Ornamenten*, en lille bog om de såkaldte Granjon-ornamenter, og adskillige afhandlinger i faglige tidsskrifter og blade; han står som medredaktør for en ny tysksproget udgave af Stanley Morisons *First Principles of Typography* og har som tilrettelægger bidraget til det af Bror Zachrisson inspirerede Liber Librorum projekt til en fornyelse af bibeltypografien.

Siden 1962 har Max Caflich været leder af den grafiske afdeling på Kunstgewerbeschule i Zürich, hvor han underviser i typografi. Han har endvidere forelæst i Wien i 1961, ved Det Internationale Bibelselskabs kongres i Stuttgart 1962, ved Stjärnseminaret i Stockholm 1964, og i 1965 i Hannover, Hamburg og Bremen. I 1964 var han medlem af dommerkomiteen for Typomundus 20.

FRANZ KAFKA

alt, hvad der bliver bestemt fra hovedstaden. I århundreder har der ikke hos os fundet nogen politisk forandring sted, som var fremkaldt af borgerne selv. I hovedstaden har de høje herskere afløst hinanden, ja hele dynastier er udslettet eller blevet afsat, og nye er kommet, i forrige århundrede blev hovedstaden endog odelagt, en ny blev grundlagt, langt borte fra den gamle, senere blev også denne lagt øde og den gamle bygget op igen, på vor lille by har det egentlig ikke haft nogen indflydelse. Vore embedsmænd blev stadig i deres stillinger, de højeste kom fra hovedstaden, de mere jævne embedsmænd kom i hvert fald udefra, de laveste fra vor egen midte, og sådan blev det ved med at være, og sådan var vi tilfredse med det. Den højeste embedsmand er overskatteopkræveren, han har rang af oberst og bliver også kaldt sådan. Nu er han en gammel mand, men jeg har dog kendt ham i mange år, thi allerede i min barndom var han oberst, han gjorde først en meget hurtig karriere, men så synes den at være gået i stå; nå, for vor lille by er hans rang tilstrækkelig, en højere rang ville slet ikke været noget for os. Når jeg prøver på at forestille mig ham, ser jeg ham sidde på verandaen foran sit hus på torvet, tilbageholdt, mod vinden i munden. Over ham vajer landets flag fra taget, lange ærterne af verandaen, som er så stor, at der ofte afholdes små militære økseritater, og der høgt vasketøj til tørre. Hans børnebarn i skønne silkedragter leger rundt om ham, på torvet må de ikke komme, de andre børn er dem ikke værdige, men alligevel lokker torvet dem, og de stikker i hvert fald hovederne ud mellem rækværkets tremmer, og når de andre børn derude skændes, skænder de med oppe fra.

Denne oberst hersker altså over byen. Jeg tror aldrig, at han har vist nogen et dokument, som giver ham ret til det. Han har vel heller ikke et sådant dokument. Måske er han virkelig overskatteopkræver. Men er det nok? Berettiger det ham til også at herke på alle forvaltningens områder? Hans embede er jo af stor betydning for staten, men for borgerne er det dog ikke det vigtigste. Hus os har man næsten indtryk

172

FRANZ KAFKA

af, at folk siger: „Nu har du taget alt fra os, hvad vi ejede, vær nu så god og tag også os selv.“ Thi faktisk forholder det sig ikke sådan, at han har tilrevet sig herredømmet, og han er heller ingen tyrann. Det har fra gammel tid udviklet sig sådan, at overskatteopkræveren er den øverste embedsmand, og obersten bøjer sig for denne tradition ligesom vi andre. Men skønt han lever iblandt os uden at betone forskellen i rang, er han dog noget helt andet end en almindelig borger. Hvis en deputation træder frem for ham med et andragende, står han der som verdens mur. Bag ham er der intet mere, man mener vel i det fjerne at høre et par stemmer hviske højtideligt, men det er sandsynligvis en vildfarelse, han betyder dog, at her ender alt, i hvert fald for os. Man må have set ham ved en sådan modtagelse. Som barn var jeg en gang til stede, da en kommunal deputation bad ham om en understøttelse fra regeringen, da byens fattigste kvarter var brændt

173

Opslag fra Poesi og Prosa 3. Tekst: Franz Kafka, Afslaget. Træsnit: Marcel Rasmussen, Masker.

Poesi og Prosa, som udgives på Jul. Gjellerups Forlag, er et ultradimensionelt litteraturudvalg af danske og udenlandske forfattere, redigeret af Flemming Conrad og Lars Peter Rømhild. Billedredaktion: Hanne Finsen.

Poesi og Prosa 3, der netop er udkommet, bringer værker fra perioden 1890-1960; i lighed med antologiens øvrige bind er også dette illustreret med contemporær grafik og tegnekunst.

Poesi og Prosa, der er tilrettelagt af Poul Jeppesen, er trykt i Andelsbogtrykkeriet i Odense. Bøgerne fremtræder i en smuk helshirtingindsbinding fra Carl Niensens Bogbinderi og Protokolfabrik, udført efter forlæg af Poul Jeppesen.

Poesi og Prosa 1 udkommer til foråret 1966. Bind 2 og 3 foreligger og koster henholdsvis kr. 45,50 og kr. 56,50.

Efter 23 år som hånd- og presseforgylder har jeg genoptaget indbinding af privatarbejde. Min signatur står for personligt arbejde i alle indbindingens faser.

Uddrag fra kataloget *Aarets bedste bogbind*

1963: »... resultatet er ikke alene tilfredsstillende, men æstetisk og håndværksmæssigt lige kræsent; ... et usædvanligt og raffineret bind«.

1964: »En fin og meget varieret samling bind. Erik Olsen er stærkt eksperimenterende, baade med materiale og udformning ... *Poul Henningsen* og *Nordvejene* er blandt aarets dristigste og mest fantasifulde bind.«

Bogbinder ERIK OLSEN

Lundingsgade 6 København Ø

Telefon (01) 39 18 16

THE FOLIO SOCIETY

is proud that it has been considered worthy of an article in *Bogvennen*, and would welcome enquiries from Danish bibliophiles. Specialist collectors may also be interested in our Antiquarian Department which covers, amongst other subjects, master drawings, original prints, early maps and Greek, Roman and Egyptian antiquities.

The Folio Society of London

6 Stratford Place · London W.1 · England

Danmarks gamle Folkeviser. *Den gamle textudgave*
– et nationalt og internationalt hovedværk – udgivet
1853ff af Svend Grundtvig, Axel Olrik og H. Grüner-
Nielsen, afsluttedes i begyndelsen af 1965 med bind X
hæfte 9. Den indeholder alle opskrifter af de gamle
viser, fra gamle håndskrifter og tryk og fra folkemunde,
samt grundige redegørelser for hver vise og dens side-
stykker udenfor Danmark. Der indbydes herved til
subskription på et uforandret fotografisk optryk. Under
forudsætning af tilstrækkelig mange abonnenter
udsendes I–V 1966 i 5 hellærredsbind, pris 500 kr.
excl. oms., VI–X 1967 i 4 bind til samme pris. Rest-
oplaget vil derefter blive prisreguleret. Enkelte bind
kan ikke bestilles. – Melodibind XI og registerbind XII
vil automatisk blive leveret senere, men pris og termin
kan ikke angives. Brochurer fås og bestillinger
modtages på adressen: Danmarks gamle Folkeviser
c/o Dr. Erik Dal, Forchammersvej 1, København V.

Så gick Åklagaren bort ifrån Herrans ansikte och slog Job med svåra bulnader, ifrån fotbladet ända till hjässan.

Och han tog sig en lerskärva att skrapa sig med, där han satt mitt i askan.

Då sade hans hustru: »Håller du ännu fast vid din ostrafflighet? Tala fritt ut om Gud, och dö.»

Men han svarade henne: »Du talar som en dåraktig kvinna skulle tala. Om vi taga emot det goda av Gud, skola vi då icke också taga emot det onda?» (Job 2: 7-10).

Illustration (själva bildfältet 17,5×18 cm) i den i texten omnämnda italienska antifonariehandskriften från 1400-talets mitt.